

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen van Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld

Rapport 2009-035

J. van Goethem
E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen van Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld

Rapport 2009-035

J. van Goethem
E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv

ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	Oosterweg 127 Haren
postadres	postbus 111 9700 AC Haren
telefoon	050 8200018
telefax	050 8200013
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Colofon

Opdrachtgever	Quercus Design Landschapsarchitectenbureau, Het Lot 2 Geeuwenbrug, 7991 TE Dwingeloo
Titel	Toetsing Flora- en faunawet
Subtitel	in verband met de voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen van Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld
Auteurs	J. van Goethem, E. van der Ploeg
Datum	21 april 2009
Pagina's (inclusief bijlagen)	25
Opdrachtnr	-
Projectnr	2009-099
Rapportnr	2009-035
Status	Definitief
Akkoord	Drs. G.J. Berg
Paraaf	

Foto omslag: Woonhuis en paardenstal bij manege Vledder

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

van Goethem, J. & E. van der Ploeg. 2009. Toetsing Flora- en faunawet in verband met voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen van Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld. Rapport 2009-035, Koeman en Bijkerk bv, Haren.

© Koeman en Bijkerk bv / Quercus Design Landschapsarchitectenbureau

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Koeman en Bijkerk bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Achtergrond	9
1.2 Doel	10
1.3 Opzet	10
2 Wettelijk kader	11
2.1 Flora- en faunawet	11
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	14
3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied	17
3.1 Gebiedsbeschrijving	17
3.2 Speciale Beschermingszones	17
3.3 Beschermden soorten	18
3.4 Gebiedspotenties	19
4 Volledigheid	21
5 Conclusies	23
5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	23
5.2 Eindconclusie	23
Literatuur	25
Bijlage I Waargenomen soorten in en rond het plangebied en hun beschermingsstatus	27

Samenvatting

In opdracht van *Quercus Design Landschapsarchitectenbureau* te Dwingelo, heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht in verband met de voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen van Landgoed Erica aan de Vledderweg 31 en 35 te Vledder, gemeente Westerveld. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 7,5 ha en is momenteel deels in gebruik als camping.

Het voornemen is om het huidige aantal staanplaatsen van 40 uit te breiden tot 130. Daarnaast zal in de aanwezige bebouwing de hiervoor benodigde accommodatie worden gerealiseerd.

In het plangebied is in november 2008 reeds een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd (van der Ploeg 2008). Tijdens het onderzoek in 2008 is geen aandacht besteed aan de ingrepen aan de bebouwing. Dit onderzoek geldt als aanvulling op de uitgevoerde toetsing van de Flora- en faunawet, waarbij het gebruik van de gebouwen door beschermde diersoorten is onderzocht.

Op basis van een op 15 april 2009 afgelegd veldbezoek is het plangebied aangemerkt als van lage natuurwaarde.

De bebouwing lijkt niet geschikt als winterverblijf van vleermuizen, maar mogelijk maken vleermuizen in de zomer wel gebruik van de dakpannen van het woonhuis bij de manege. Voor vogels zijn er beperkte mogelijkheden om te nestelen. Vooral de Huismus lijkt gebruik te maken van de dakpannen van het woonhuis bij de manege en van de bouwval. Verder bieden de gebouwen door de slechte isolatie weinig mogelijkheden voor andere soorten.

Hoewel de kans zeer klein is, is het nooit geheel uit te sluiten dat vleermuizen worden aangetroffen. Indien er vleermuizen aangetroffen worden tijdens de sloopwerkzaamheden, moet de sloop worden stilgelegd en moet er alsnog ontheffing worden aangevraagd. Bij de aanvraag van ontheffing helpt het als er bij het toekomstige project plekken geschikt worden gemaakt om de verloren gaande functies van de vleermuisverblijfplaats te herstellen.

Voor de vogels die zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

Er bestaat (in eerste instantie) geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet.

1 Inleiding

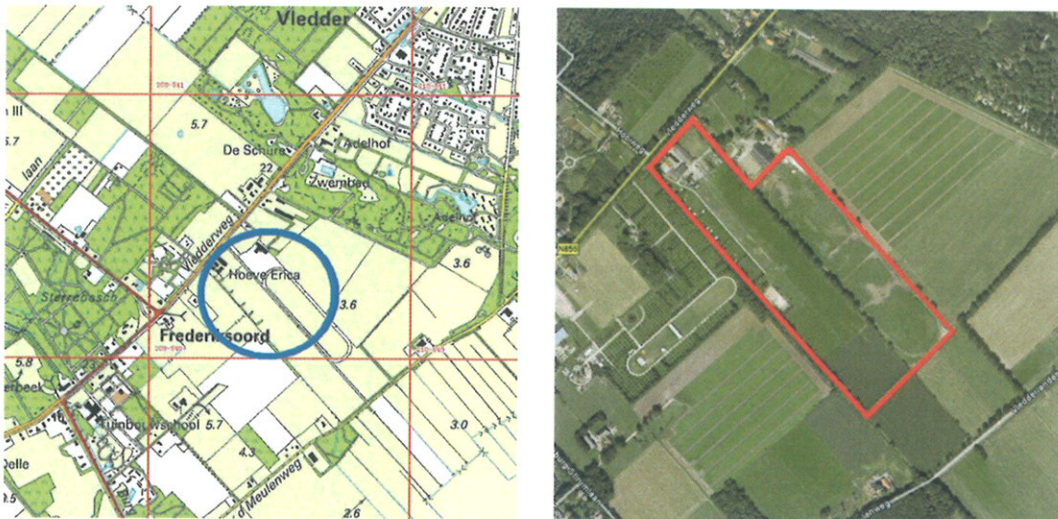
1.1 Achtergrond

In opdracht van *Quercus Design Landschapsarchitectenbureau* te Dwingelo, heeft Koeman en Bijkerk bv ecologisch onderzoek verricht in verband met voorgenomen sloop en verbouw van een aantal gebouwen op het Landgoed Erica aan de Vledderweg 31 en 35 te Vledder, gemeente Westerveld. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 7,5 ha en is momenteel deels in gebruik als camping.

Het voornemen is om het huidige aantal staanplaatsen van 40 uit te breiden tot 130. Daarnaast zal in de aanwezige bebouwing de hiervoor benodigde accommodatie worden gerealiseerd.

In het plangebied is in november 2008 reeds een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd (van der Ploeg 2008). Tijdens het onderzoek in 2008 is geen aandacht besteed aan de ingrepen aan de bebouwing. Dit onderzoek geldt als aanvulling op de in 2008 uitgevoerde toetsing van de Flora- en faunawet (van der Ploeg 2008).

Het plangebied bevindt zich binnen het kilometerhok met de Amersfoort coördinaten 209-540 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de situering van het plangebied binnen het km-hok 209-540 (blauw omcirkelt). Rechts een luchtfoto met het plangebied rood omlijnt (bron: Google Earth).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de flora- en faunawetgeving. Hiertoe moest worden nagegaan of het plangebied een specifieke beschermingsstatus geniet in het kader van de EU-habitat- of -vogelrichtlijn (zie 2.2), alsmede of er van de voorgenomen ingreep consequenties zijn te verwachten voor beschermde gebieden in de omgeving. Daarnaast moest het voorkomen van wettelijk beschermde planten- en diersoorten in het plangebied en de directe omgeving worden onderzocht. Voor eventuele aanwezige beschermde soorten moest worden nagegaan of een ontheffing van de Flora- en faunawet (zie 2.1) moet worden aangevraagd, alsmede of en hoe de uitvoering van de ingreep kan worden aangepast om verstoring te voorkomen.

1.3 Opzet

Het bestaan van Speciale Beschermingszones in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van LNV en de beschikbaarheid van bestaande inventarisatiegegevens uit het gebied werd nagegaan bij het Natuurloket, een stichting die de gezamenlijke PGO's vertegenwoordigt. Tijdens het veldbezoek op 15 april 2009, is het hele plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van met name vleermuizen en vogels, die mogelijk gebruik maken van de huidige bebouwing. In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven en gebruikt om de voorgenomen ingreep te toetsen aan de flora- en faunawetgeving.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van het ministerie van LNV (www.minlnv.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis),
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (m.u.v. soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten,
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes

In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (zie ook Tabel 1). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor deze soorten een vrijstelling voor de artikelen 8 t/m 12. Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De algemeen geldende zorgplicht blijft wel onverminderd van kracht. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets).
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 2-soorten. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing

nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

- **Regime 3:** Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Vleermuizen vallen geheel in deze categorie. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; er geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor soorten in tabel 3 van de AMvB moet voor deze activiteiten voor artikel 10 een ontheffing aangevraagd worden. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 van de AMvB geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Een ontheffingsaanvraag voor de onder deze categorie vallende soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Onder de Flora- en faunawet zijn alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten aangewezen als inheemse beschermde diersoort in Nederland.

Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen e.d.), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Er zijn hierop twee uitzonderingen:

- nesten van Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Groene specht, Zwarte specht en Grote bonte specht zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd onder artikel 11.
- nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten (Rode en Zwarte wouw, Buizerd, Wespendif, Sperwer, Havik, Zeearend, Torenvalk en Boomvalk) en van Fansuil zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben.

Tabel 1 Schema voor activiteiten- en werkzaamheden die uitgevoerd worden vanwege ruimtelijke ontwikkeling en -inrichting (Uit: van Heusden & Vreugdenhil 2006).

	Artikel 8:	Artikel 9	Artikel 10	Artikel 11	Artikel 12	Artikel 13
Soort vermeld in Tabel 1	Algehele vrijstelling					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 2	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing wordt niet verleend	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Ontheffing aanvragen
Vogels	Nvt	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen (als de handeling of activiteit niet van wezenlijke invloed is, is geen ontheffing vereist)	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen; voor broedende vogels wordt in beginsel geen ontheffing verleend	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Ontheffing aanvragen

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermde natuurmonumenten
- Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen

(zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet

Zowel projecten en andere handelingen in als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:

1. Zeker geen negatief effect: Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.
2. Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
3. Kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen aan de Vledderweg ten zuidwesten van de plaats Vledder. Het plangebied bestaat uit een gedeelte waar de manege Vledder is gevestigd en een gedeelte waar de bebouwing van Landgoed Erica is te vinden.

In het achtergedeelte van het woonhuis bij de manege Vledder zullen recreatieverblijven worden gebouwd. De verbinding tussen de paardenstal en het woonhuis zal afgebroken worden en wordt niet vervangen.

De paardenstal op Landgoed Erica zal worden afgebroken en op de bestaande fundering zal een nieuwe paardenstal worden gebouwd. De opslagloods op het landgoed zal worden omgebouwd tot slechtweeraaccomodatie. Verder is een bouwval aanwezig veroorzaakt door een windhoos. Voorheen was hier de receptie van de camping gevestigd. Op de plek van de bouwval zal een nieuwe recreatieruimte annex kantoor en receptie gebouwd worden.

Figuur 2 Links de opslagloods op Landgoed Erica die zal worden omgebouwd tot slechtweeraaccomodatie. Rechts de recreatieruimte met op de achtergrond het woonhuis van Landgoed Erica.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Speciale Beschermingszone onder de EU-habitatrichtlijn of de EU-vogelrichtlijn. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich ook geen Speciale Beschermingszones waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. De meest nabijgelegen Speciale Beschermingszone, is het habitatrichtlijngebied de "Vledderhof" dat onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied het "Drents-Friese Wold & Leggelderveld" bevindt zich op een afstand van ongeveer 1,5 km van het plangebied.

3.3 Beschermde soorten

In dit onderzoek wordt de aandacht gericht op soorten die gebruik maken van bebouwing. Hierbij gaat het om de soortgroepen vogels en zoogdieren. Het Natuurloket geeft per soortgroep aan met welke nauwkeurigheid deze in het verleden is onderzocht en hoeveel beschermde soorten daarbij zijn aangetroffen. Op grond van de gegevens van het Natuurloket werd vastgesteld dat het kilometerhok 209-540, waarbinnen het plangebied zich bevindt, in het verleden voor deze soortgroepen niet goed, is onderzocht. Hoewel daarbij enkele beschermde soorten zijn aangetroffen was het gezien de ligging van het plangebied in het betreffende km-hok niet noodzakelijk om bestaande gegevens aan te schaffen bij het Natuurloket. Onderstaande tekst geeft per soortgroep naast de bevindingen uit het veldonderzoek ook de resultaten van het Natuurloket.

Vogels

Tijdens het veldbezoek werden drie vogelsoorten of sporen daarvan aangetroffen. Huismus (*Passer domesticus*) en Boerenwaluw (*Hirundo rustica*) komen voor op de Nederlandse Rode Lijst als gevoelige soort, de andere soort, de Merel (*Turdus merula*), komt in Nederland algemeen voor (zie Bijlage I). In de schuur bij de manege en in de paardenstal bij Landgoed Erica werden oude of in aanbouw zijnde nesten van de Boerenwaluw aangetroffen. Een oud merelnest werd gevonden in zowel de paardenstal bij de manege als de opslagloods van Landgoed Erica. Rond het woonhuis bij de manege hielden zich veel Huismussen op. Het is waarschijnlijk dat zij onder de dakpannen van voornamelijk het woongedeelte broeden. Verder werden aan de buitenzijde van de nog staande delen van de bouwval enkele sporen aangetroffen die duiden op het gebruik van de dakgoot door de Huismus als broedplaats. Alle waargenomen soorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Het betreffende km-hok is in het verleden slecht onderzocht op broedvogels. Daarbij werd één soort aangetroffen die beschermd wordt onder de Flora- en faunawet. Watervogels zijn in het betreffende km-hok tussen 2006 en 2007 redelijk onderzocht. Daarbij werden geen soorten aangetroffen die beschermd worden onder de Flora- en faunawet (gegevens Het Natuurloket).

Figuur 3 Links sporen van de Bruine rat. Rechts een oud nest van de Boerenwaluw.

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werden sporen en een dood exemplaar van de Bruine rat (*Rattus norvegicus*) aangetroffen in de schuur bij de manege. Deze soort wordt niet beschermd onder de Flora- en faunawet.

Alle gebouwen werden tevens geïnspecteerd op mogelijk gebruik door vleermuizen. De schuur bij de manege waar de sporen van Bruine rat werden aangetroffen bestaat uit vrij dunne muren met een dak van asbest platen. Door middel van purschuim is getracht de isolatie te verbeteren. Op slechts enkele plaatsen zijn in deze purschuimlaag gaten aangetroffen die mogelijk door vleermuizen gebruikt zouden kunnen worden. Omdat geen sporen aangetroffen werden, kan geconcludeerd worden dat de schuur momenteel niet wordt benut. De paardenstal bij de manege bestond ook uit dunne muren met een dak van platen waar geen isolerende maatregelen getroffen waren. Door de slechte isolatie en het ontbreken van geschikte ruimtes, kan het gebruik van deze schuur door vleermuizen uitgesloten worden. Het woongedeelte van de boerderij bij de manege is relatief goed onderhouden. Het achtergedeelte met de schuur en stallen zijn echter slecht geïsoleerd en het dak is ingezakt. Mogelijk zouden vleermuizen in de zomer gebruik kunnen maken van de ruimte onder de dakpannen, maar gezien de slechte isolatie en het hoge vochtgehalte is verblijf van vleermuizen zeer onwaarschijnlijk. Verder is de paardenschuur bij Landgoed Erica bekeken. De stal is opgetrokken uit grotendeels enkelsteens muren en heeft een dak bestaande uit asbestplaten, waar geen verblijfplaatsen liggen voor vleermuizen. De bouwval waar de voormalige receptie gehuisvest was kon maar gedeeltelijk bekeken worden omdat de tweede verdieping niet meer te bereiken was. Het gedeelte dat wel bereikbaar was bood geen verblijfsmogelijkheden aan vleermuizen. Tenslotte werd de opslagloods bij Landgoed Erica bekeken. Deze loods was al gedeeltelijk door de eigenaar gestript. Hierdoor zijn alle eventueel in het verleden aanwezige kansen voor zoogdieren verdwenen. Er resten hier in zijn geheel geen verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Het betreffende km-hok is in het verleden matig onderzocht op zoogdieren waarbij geen beschermde soorten zijn aangetroffen (gegevens Het Natuurloket).

3.4 Gebiedspotenties

De bebouwing en de omgeving zijn wel geschikt voor een groot aantal kleine zoogdieren als marterachtigen en verschillende muizensoorten. Dit betreft echter soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. De bebouwing lijkt niet geschikt als winterverblijf van vleermuizen, maar, hoewel de kans zeer klein is, is het niet met absolute zekerheid uit te sluiten dat vleermuizen in de zomer wel eens gebruik maken van de aanwezige bebouwing. Met name het pannendak van de boerderij nabij de manege komt hiervoor in aanmerking. Het bestaan van vaste verblijfplaatsen of kolonieplaatsen is echter vrijwel uit te sluiten.

De te slopen bebouwing in het plangebied heeft een betrekkelijk lage ecologische potentie. Hoewel een aantal vogels, waaronder de Boerenzwaluw, gebruik maakt van de aanwezige stallen als broedplaats is er geen sprake van zeer belangrijke kolonieplaatsen. Waarschijnlijk komt dit in bepaalde delen van de bebouwing door de dikke laag purschuim die is aangebracht. Wanneer deze laag zou ontbreken en de houten

constructie bloot zou liggen, dan was de kans op een ruimer voorkomen van de Boerenwaluw beduidend groter. Hiermee kan in de toekomstige situatie rekening worden gehouden. Door het plaatsen van nestkasten voor deze soort wordt hem in de nieuwe situatie een kans geboden om de bestaande nestplaatsen te handhaven.

Ook de situatie voor vleermuizen kan in de nieuwe situatie worden verbeterd. Wanneer in de nieuwbouw met deze soortgroep rekening wordt gehouden kunnen de kansen voor vleermuizen sterk toenemen. Hierbij kan worden gedacht aan het creëren van toegangsmogelijkheden naar spouwmuren of ruimtes achter het dakbeschot van de nieuwbouw.

4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Op grond van de vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket en het veldbezoek in april 2009, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

Vleermuizen kunnen door hun kleine formaat gebruik maken van zeer kleine ruimten in gebouwen, bijvoorbeeld spouwmuren en ruimtes achter dakbeschotten, loodslabben en gevelbetimmeringen. Indien zich in een gebouw een grotere groep vleermuizen bevindt kan deze door gericht onderzoek met een grote mate van zekerheid worden vastgesteld. Verblijfplaatsen van solitaire dieren of kleine groepjes echter kunnen zelfs bij een gericht onderzoek onontdekt blijven. Dit betekent dat het vrijwel nooit mogelijk is om met 100% zekerheid te zeggen dat gebouwen niet door vleermuizen gebruikt worden (Koelman 2006).

5 Conclusies

5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten, worden enkel verwacht wanneer de aanwezige gebouwen worden gesloopt gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Om deze effecten te mitigeren wordt aanbevolen de werkzaamheden niet plaats te laten vinden in de broedperiode (voor de meeste vogels 15 maart – 15 juli) en nestplaatsen te inspecteren vlak voor de sloop. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Het verdient aanbeveling om in de nieuwbouw en bij de verbouwing van de gebouwen vervangende nestgelegenheden voor vooral Boerenzwaluw en Huismus aan te brengen. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbrengen van overhangende dakranden, balken en nestkasten waar de Boerenzwaluw nesten kan maken of het dekken van het dak met dakpannen waaronder ruimtes liggen voor de Huismus.

Er zijn geen sporen aangetroffen van vleermuizen. De kans dat vleermuizen de aanwezige bebouwing gebruiken als winterverblijf is nihil, gebruik van de gebouwen als zomerverblijf is niet met volledige zekerheid uit te sluiten, maar de kans op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen en kolonies is bijzonder klein. Het enige gebouw waar vleermuizen eventueel in de zomer gebruik van zouden kunnen maken is het woonhuis bij de manage aangezien de andere gebouwen niet of nauwelijks mogelijkheden bieden aan vleermuizen. Indien de sloop wordt uitgevoerd gedurende de zomerperiode, is een tweede bezoek nodig om de aanwezigheid van kraamverblijven uit te sluiten. Werkzaamheden in andere maanden van het jaar kunnen gewoon doorgang vinden tot het moment waarop werkelijk vleermuizen worden aangetroffen. De kans hierop is niet volledig uit te sluiten, maar laag. Wanneer vleermuizen worden aangetroffen dient alsnog een ontheffing te worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet. De toekomstige nieuwbouw zal mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen opleveren.

5.2 Eindconclusie

Er bestaat (in eerste instantie) geen noodzaak tot het aanvragen van ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet.

Voor de vogels die in en rond de bebouwing zijn aangetroffen geldt dat de nesten buiten het broedseizoen niet van belang zijn voor de instandhouding van de soort. Indien de werkzaamheden buiten de broedperiode worden uitgevoerd, met voorkeur in het winterhalfjaar, is het derhalve niet nodig ontheffing aan te vragen.

Indien vleermuizen aangetroffen worden tijdens de sloopwerkzaamheden, moet de sloop worden stilgelegd en moet er alsnog ontheffing worden aangevraagd. Bij de aanvraag van

onthefing helpt als er bij het toekomstige project plekken geschikt worden gemaakt om de verloren functies van de vleermuisverblijfplaats te herstellen.

Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

Literatuur

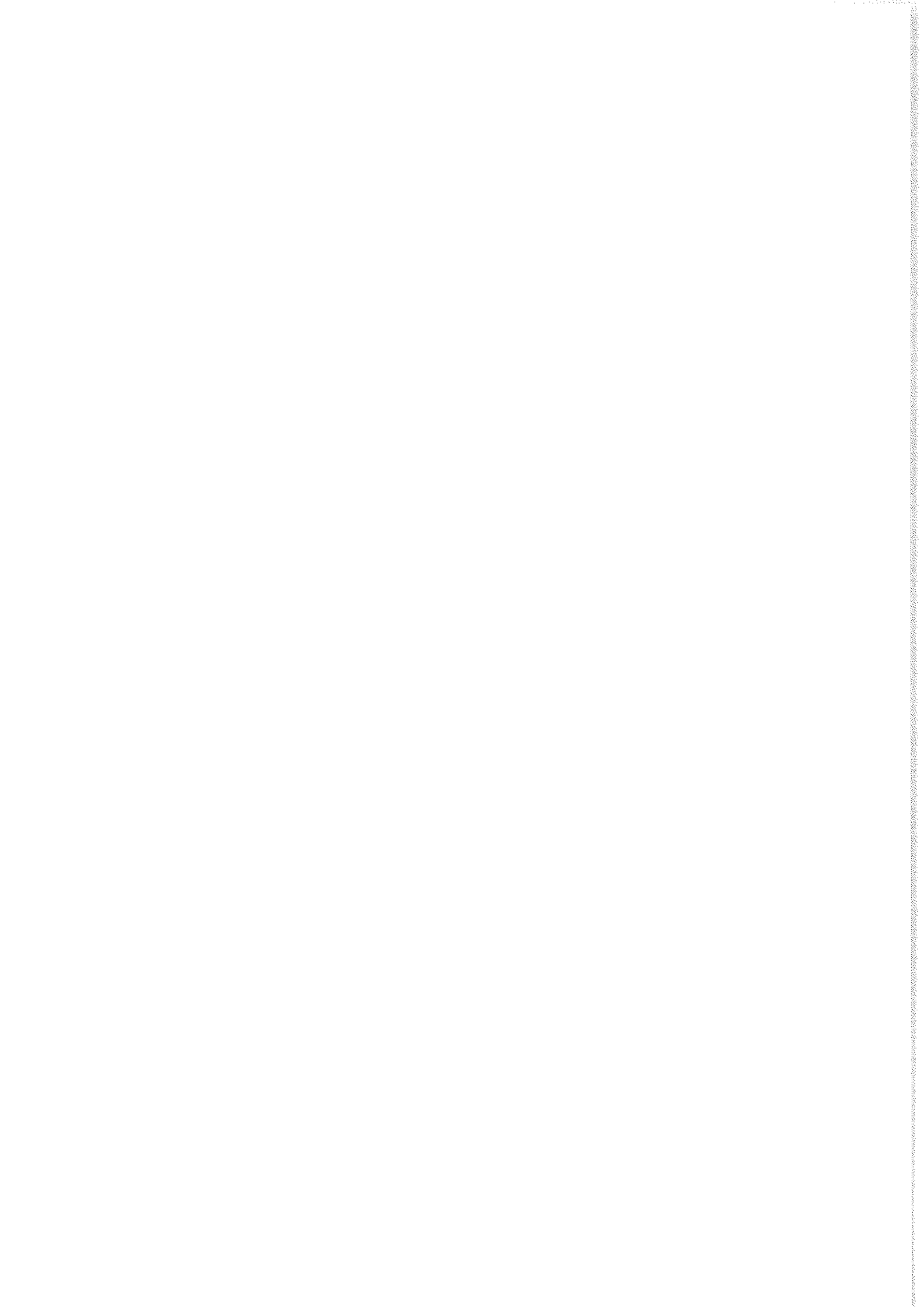
- Anonymus. 1979. Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus. 1992. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus. 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus. 2000. Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Koelman, R.M., 2006. Vleermuisonderzoek Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. VZZ rapport 2006.38. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- Goedhart, A.F.F. 1998. Vogel- en Habitatrichtlijn: de juridische meerwaarde in Nederland. *De Levende Natuur* 99: 208-211.
- LNV. 2004. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.*
- LNV. 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- van der Ploeg, E. 2008. Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld. Rapport 2008-100, Bureau Koeman en Blijkerk, Haren.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. *Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Eindconcept.* Dienst Landelijk Gebied. 91 pp.

Bijlage I Waargenomen soorten in en rond het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen in het plangebied tijdens het veldbezoek op 15 april 2009. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen, vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn aangegeven met +; HR: + = soort is beschermd onder bijlage II of IV van de EU-Habitatrichtlijn; VR: + = soort is beschermd onder de EU-vogelrichtlijn; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode Lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	HR	VR	RL
Vogels					
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	+	-	-	7
Huismus	<i>Passer domesticus</i>	+	-	-	7
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-	-	-
Zoogdieren					
Bruine rat	<i>Rattus norvegicus</i>	-	-	-	-

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein
Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld

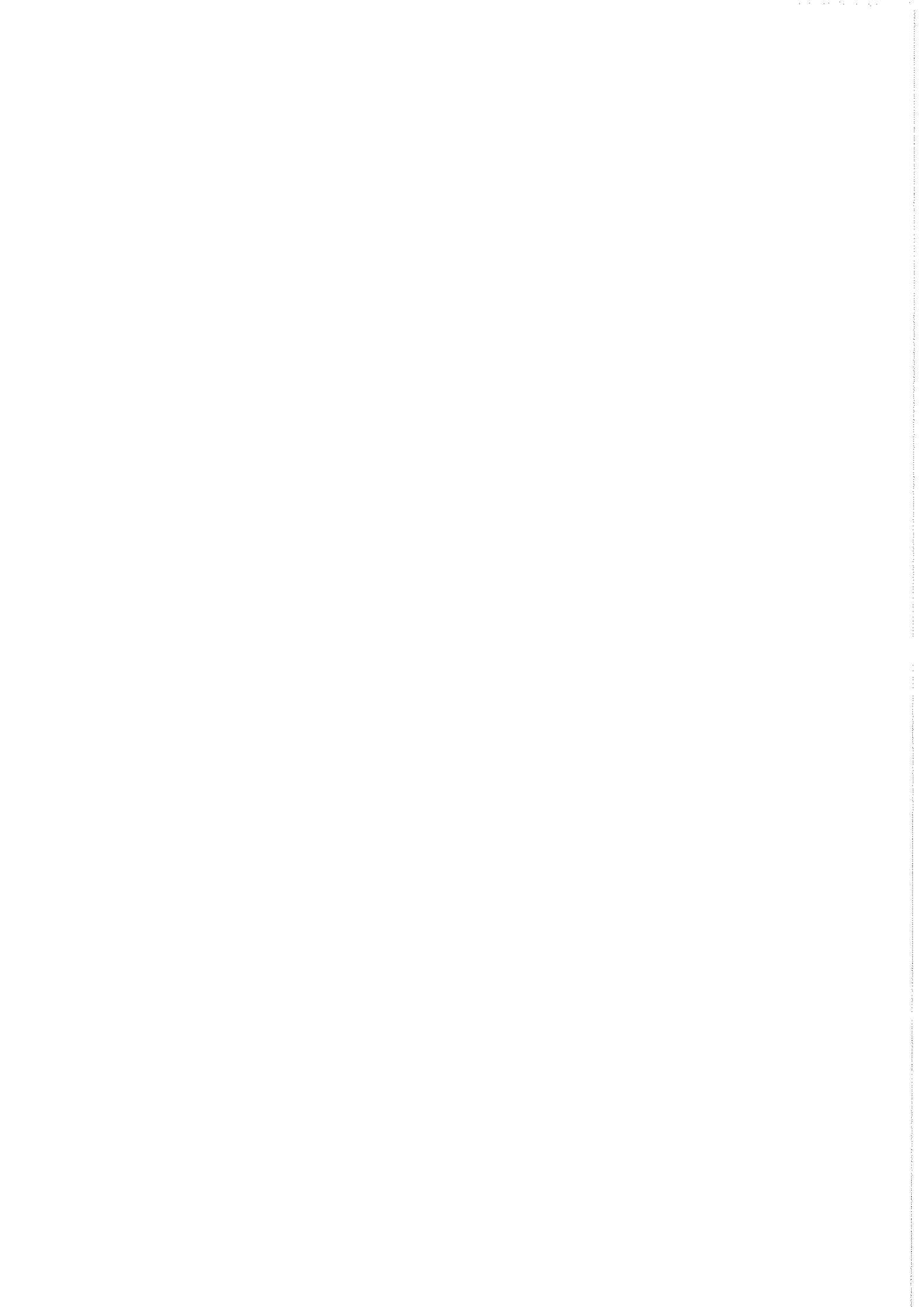

Rapport 2008-100

E. van der Ploeg

koeman en bijkerk bv
ecologisch onderzoek en advies

Toetsing Flora- en faunawet

in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein
Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld

In opdracht van Quercus design
Landschapsarchitectenbureau
Het Lot 2
7991 TE Dwingeloo

Auteur E. van der Ploeg

Datum 12 november 2008

Rapportnr 2008-100

Status Definitief

koeman en bijkerk bv

ecologisch onderzoek en advies

bezoekadres	kerklaan 30 Haren
postadres	postbus 14 9750 AA Haren
telefoon	050 3632072
telefax	050 3635205
email	info@koemanenbijkerk.nl
website	www.koemanenbijkerk.nl

Deze publicatie kan geciteerd worden als:

Van der Ploeg, E. 2008. Toetsing Flora- en faunawet in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld. Rapport 2008-100, Bureau Koeman en Bijkerk, Haren.

Koeman en Bijkerk bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Koeman en Bijkerk bv; opdrachtgever vrijwaart Koeman en Bijkerk bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Doel	5
1.3 Opzet	6
2 Wettelijk kader	7
2.1 Flora- en faunawet	7
2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998	10
3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied	13
3.1 Gebiedsbeschrijving	13
3.2 Speciale Beschermingszones	14
3.3 Beschermden soorten	14
3.4 Gebiedspotenties	16
4 Volledigheid	16
5 Conclusies	17
5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen	17
5.2 Eindconclusie	17
6 Literatuur	18
Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus	19

Samenvatting

Op verzoek van de heer W. van Eijkern van *Quercus Design Landschapsarchitectenbureau* te Dwingeloo, heeft Koeman en Bijkerk een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld. Het plangebied is circa 7,5 ha groot en is momenteel deels in gebruik als camping. Het voornemen is om het huidige aantal staanplaatsen van 40 uit te breiden tot 130.

Op 6 november 2008 is een veldbezoek gebracht aan het plangebied. Tijdens dit veldbezoek zijn (sporen van) drie lichtbeschermde zoogdiersoorten waargenomen, de Bosmuis, het Konijn en de Mol. Dit betreft soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet waarvoor sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet wordt verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Er worden geen negatieve effecten verwacht van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, mits eventuele kapwerkzaamheden plaatsvinden gedurende de periode dat geen broedende vogels aanwezig zijn.

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Uiteraard geldt wel voor alle soorten binnen het plangebied de algemene zorgplicht. Bij verstoring tijdens de werkzaamheden moeten de dieren de kans krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

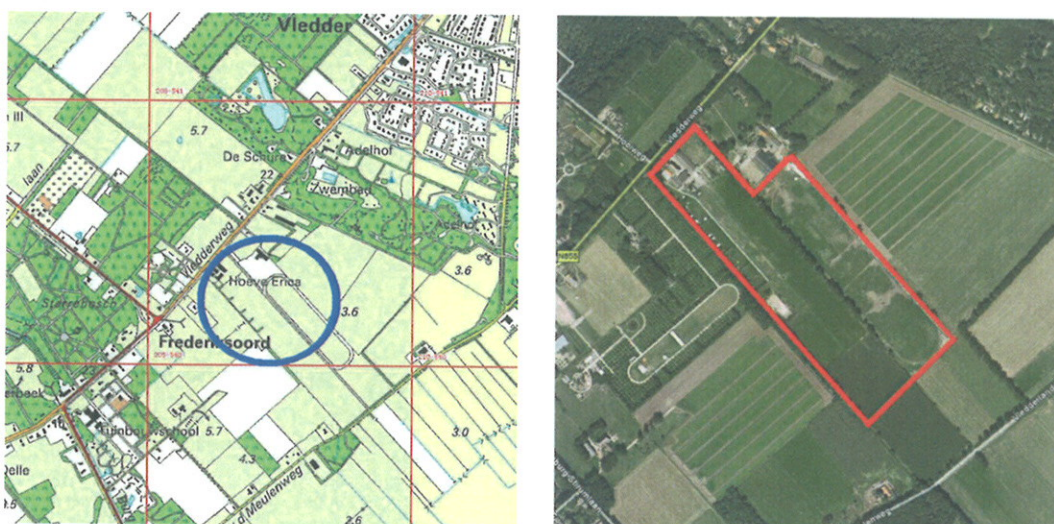
Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Op verzoek van de heer W. van Eijkern van *Quercus Design Landschapsarchitectenbureau* te Dwingeloo, heeft Koeman en Bijkerk een toetsing van de Flora- en faunawet uitgevoerd in verband met de voorgenomen uitbreiding van recreatieterrein Landgoed Erica te Vledder, gemeente Westerveld. Het plangebied is circa 7,5 ha groot en is momenteel deels in gebruik als camping. Het voornemen is om het huidige aantal staanplaatsen van 40 uit te breiden tot 130.

Het plangebied bevindt zich binnen het kilometerhok met de Amersfoort coördinaten 209-540 (Figuur 1). Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1x1 km dat als standaard dient voor het inventariseren van de Nederlandse flora en fauna door de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's).

Figuur 1 Links de situering van het plangebied binnen het km-hok 209-540 (blauw omcirkeld). Rechts een luchtfoto van het plangebied (bron: Google Earth).

1.2 Doel

Doel van het onderzoek was het toetsen van de voorgenomen ingreep aan de Flora- en faunawetgeving. Hiertoe moest worden nagegaan of het plangebied een specifieke beschermingsstatus geniet in het kader van de EU-habitat- of -vogelrichtlijn (zie 2.2), alsmede of er van de voorgenomen ingreep consequenties zijn te verwachten voor beschermde gebieden in de omgeving. Daarnaast moest het voorkomen van wettelijk beschermde planten- en diersoorten in het plangebied en de directe omgeving worden onderzocht. Voor eventuele aanwezige beschermde soorten moest worden nagegaan of een ontheffing van de Flora- en faunawet (zie 2.1) moet worden aangevraagd, alsmede of en hoe de uitvoering van de ingreep kan worden aangepast om verstoring te voorkomen.

1.3 Opzet

Het bestaan van Speciale Beschermingszones in het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn in of rond het plangebied werd nagegaan bij het ministerie van LNV en de beschikbaarheid van bestaande inventarisatiegegevens uit het gebied werd nagegaan bij het Natuurloket, een stichting die de gezamenlijke PGO's vertegenwoordigt. Tijdens het veldbezoek op 6 november 2008, is het plangebied onderzocht op geschiktheid voor en het voorkomen van alle planten- en diersoortgroepen. In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven en gebruikt om de voorgenomen ingreep te toetsen aan de Flora- en faunawetgeving.

2 Wettelijk kader

De Natuurbeschermingswet dateert uit 1967. Deze voldeed niet aan de verplichtingen van de internationale verdragen en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Anonymus 1979, 1992). Daarom is het Nederlandse natuurbeschermingsrecht aangepast. In 2002 is de Flora- en faunawet (Anonymus 1998, 2000) van kracht geworden waarin de soortenbescherming is opgenomen en in oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 ten behoeve van de bescherming van natuurgebieden in werking getreden. De teksten voor dit hoofdstuk zijn grotendeels ontleend aan de website van het ministerie van LNV (www.mininv.nl).

2.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn geïmplementeerd evenals het CITES¹-verdrag. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten.

Beschermden soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn de volgende soorten als beschermd aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. Zwarte rat, Bruine rat en Huismuis),
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (m.u.v. soorten genoemd in de Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten,
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

Zorgplicht en verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen en de wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust gelaten worden (alleen de relevante verbodsbepalingen worden hier genoemd).

- Artikel 2: Zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

¹ CITES is het verdrag dat de internationale handel van in het wild levende dier- en plantensoorten reguleert teneinde uitsterven van soorten door overexploitatie te voorkomen.

- Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 13: Het is verboden om beschermde dier- en plantensoorten te vervoeren en onder zich te hebben.

Beschermingsregimes

In 2005 is de Flora- en faunawet gewijzigd door een inwerking getreden Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB artikel 75 Flora- en faunawet). Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 12, zie hierboven). Ook biedt de Flora- en faunawet voor bepaalde soorten en ingrepen vrijstellingen, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld (zie ook Tabel 1). De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- **Regime 1:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar vrij algemene soorten in Nederland. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor deze soorten een vrijstelling voor de artikelen 8 t/m 12. Voor deze soorten hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De algemeen geldende zorgplicht blijft wel onverminderd van kracht. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets).
- **Regime 2:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 2-soorten. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor de artikelen 8 t/m 12, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing

nodig. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

- **Regime 3:** Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Vleermuizen vallen geheel in deze categorie. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 van de hierboven genoemde AMvB voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; er geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Flora- en faunawet voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor soorten in tabel 3 van de AMvB moet voor deze activiteiten voor artikel 10 een ontheffing aangevraagd worden. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 van de AMvB geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Een ontheffingsaanvraag voor de onder deze categorie vallende soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Onder de Flora- en faunawet zijn alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten aangewezen als inheemse beschermde diersoort in Nederland.

Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust (artikel 10), of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord (artikel 11), zijn verboden. De verbodsbepalingen van artikel 11 beperken zich bij vogels tot alleen de plaatsen waar gebroed wordt (nesten, holen e.d.), inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten doen zijn, én slechts gedurende de periode dat er gebroed wordt. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Er zijn hierop twee uitzonderingen:

- nesten van Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Groene specht, Zwarte specht en Grote bonte specht zijn, indien ze nog in functie zijn, jaarrond beschermd onder artikel 11.
- nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten (Rode en Zwarte wouw, Buizerd, Wespendif, Sperwer, Havik, Zeearend, Torenavalk en Boomvalk) en van Ransuil zijn jaarrond beschermd. Deze soorten zijn niet in staat een geheel eigen nest te bouwen en maken gebruik van oude kraaiennesten of nesten waar zij eerder gebroed hebben.

Tabel 1 Schema voor activiteiten- en werkzaamheden die uitgevoerd worden vanwege ruimtelijke ontwikkeling en -inrichting (Uit: van Heusden & Vreugdenhil 2006).

	Artikel 8:	Artikel 9	Artikel 10	Artikel 11	Artikel 12	Artikel 13
Soort vermeld in Tabel 1	Algehele vrijstelling					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 2	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen					Ontheffing aanvragen
Soort vermeld in Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing wordt niet verleend	Geen vrijstelling mogelijk, ontheffing aanvragen		Ontheffing aanvragen
Vogels	Nvt	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen (als de handeling of activiteit niet van wezenlijke invloed is, is geen ontheffing vereist)	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen; voor broedende vogels wordt in beginsel geen ontheffing verleend	Indien goedgekeurde gedragscode vrijstelling, zo niet ontheffing aanvragen	Ontheffing aanvragen

2.2 Gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet is gericht op gebiedsbescherming, de aangewezen gebieden en het beschermingsregime dat daarbij hoort. Een ontheffing voor de Flora- en faunawet betekent niet automatisch een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet. Ook het omgekeerde geldt. Beide wetten staan naast elkaar!

In Nederland hebben veel natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet gekregen. Daarbij kunnen drie categorieën beschermingsgebieden worden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden
- Beschermde natuurmonumenten
- Wetlands

Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor al deze gebieden gelden instandhoudingsdoelen. De essentie van het beschermingsregime voor deze gebieden is dat deze instandhoudingsdoelen niet in gevaar mogen worden gebracht. Deze

instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Om dit toetsbaar te maken, kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen (zowel bestaand als nieuw) die gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden zouden kunnen hebben, een vergunningplicht. Een vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelen van het gebied niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen). Redenen van economische aard kunnen ook gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen mogen redenen van economische aard alleen gebruikt worden na toetsing door de Europese Commissie (LNV 2005).

Verlenen van vergunning op grond van Natuurbeschermingswet

Zowel projecten en andere handelingen in als buiten een Natura 2000-gebied kunnen vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenaamde externe werking. Als een activiteit die buiten een beschermd gebied plaats zal vinden, negatieve gevolgen kan hebben voor dat gebied, moet deze beoordeeld worden. Hierbij moeten ook cumulatieve effecten worden betrokken. Dit kan betekenen dat een plan of handeling op zich geen significant effect veroorzaakt maar in combinatie met andere handelingen of plannen wel. Ook dan is een vergunning noodzakelijk.

De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning. Als significante negatieve effecten op kunnen treden moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Als er wel effecten verwacht worden, maar deze zeker niet significant zullen zijn, kan worden volstaan met een Verslechterings- en Verstoringstoets (VV-toets).

Samengevat betekent dit dat er een drietal situaties mogelijk zijn:

1. Zeker geen negatief effect: Geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet nodig.
2. Mogelijk negatief effect maar zeker geen significant negatief effect: Verslechterings- en Verstoringstoets, afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.
3. Kans op een significant negatief effect: Passende beoordeling (zwaardere procedure) noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomst wordt al dan niet een vergunning verleend.

Bij een kans op negatieve effecten is het aan te raden om in een vroeg stadium met het bevoegd gezag te overleggen over de te volgen procedure.

3 Huidige natuurwaarde onderzoeksgebied

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied is gelegen ten zuidoosten van de Vledderweg, direct ten zuiden van het dorp Vledder. Momenteel doet het plangebied voor een klein deel dienst als camping en bestaat verder uit paardenweiden en een aardappelakker (Figuur 2).

Figuur 2 Op beide foto's een blik over het plangebied, met op de linker foto één van de paardenweiden en op de rechter foto de aardappelakker in het zuiden van het plangebied.

De noordoostzijde van het plangebied betreft een paardenweide, welke door de aanwezige paarden zeer kort is begraasd. Er groeien enkele kruiden, waaronder de Gewone hoornbloem (*Cerastium fontanum* ssp. *vulgare*), maar de diversiteit aan soorten is bijzonder laag.

De scheiding tussen het oostelijk gebiedsdeel en de zuidwestelijk gelegen percelen wordt gevormd door een laan met Zomereik (*Quercus robur*), waarlangs gedeeltelijk een ondiepe, drooggevallen sloot ligt. Op de stammen van de eiken werden enkele exemplaren van de Grote wintervlinder waargenomen. Deze nachtvlindersoort is in het najaar zeer veel te vinden. In de drooggevallen sloot werd naast enkele andere kruiden een exemplaar van het Akkerviooltje (*Viola arvensis*) waargenomen (Figuur 3).

De zuidzijde van het plangebied bestaat uit een aardappelakker. Aan de noordwestrand van de akker werden in de oever van de sloot enkele holen van het Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) aangetroffen. Uitwerpselen van deze soort zijn nabij deze holen ook gevonden.

Ten noordwesten van de aardappelakker liggen nog enkele paardenweiden en een terrein dat gedurende de zomerperiode in gebruik is geweest als camping. Net als in het overgrote deel van het plangebied bestaat ook hier de vegetatie hoofdzakelijk uit Engels raaigras (*Lolium perenne*), met enkele andere algemene kruiden.

De westelijke begrenzing van het plangebied wordt gevormd door aangeplante struwelen, waarin verschillende exoten zijn aangeplant, waaronder de Japanse duizendknoop

(*Fallopia japonica*). Langs de struweelrand is een ruigte te vinden, waarin Grote brandnetel (*Urtica dioica*) domineert. In de struwelen was veel activiteit van vogels hoorbaar.

3.2 Speciale Beschermingszones

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Speciale Beschermingszone onder de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn. In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich ook geen Speciale Beschermingszones waarop de ingreep een negatief effect zou kunnen hebben. De meest nabijgelegen Speciale Beschermingszone, het Habitatrichtlijngebied 'Vledderhof', bevindt zich op een afstand van ruim 1,5 kilometer van het plangebied.

3.3 Beschermde soorten

Het natuurloket geeft per soortgroep aan met welke nauwkeurigheid deze in het verleden is onderzocht en hoeveel beschermde soorten daarbij zijn aangetroffen. Op grond van de gegevens van het Natuurloket werd vastgesteld dat het km-hok 209-540, waarbinnen het plangebied zich bevindt in het verleden voor de meeste soortgroepen niet, of niet goed, is onderzocht. Alleen amfibieën en dagvlinders zijn goed, en vrij recent geïnteriseerd. Hoewel er in het verleden enkele beschermde soorten zijn aangetroffen was het gezien de huidige inrichting van het plangebied niet noodzakelijk om bestaande gegevens van Het Natuurloket op te vragen. Onderstaande tekst geeft naast de bevindingen uit het veldonderzoek ook de resultaten op soortgroep niveau van Het Natuurloket.

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied geen beschermde plantensoorten aangetroffen (Bijlage I). Het kilometerhok 209-540 waarbinnen het plangebied is gelegen, is in het recente verleden niet onderzocht op vaatplanten (gegevens Het Natuurloket). Gezien de huidige inrichting van het plangebied worden er geen beschermde soorten verwacht.

Figuur 3 Het Akkerviooltje en een vrouwtje van de Grote wintervlinder. Beide soorten werden in het plangebied waargenomen.

Libellen

Het veldwerk werd uitgevoerd in een periode die ongeschikt is voor het inventariseren van libellen. Er werden dan ook geen libellen waargenomen. Het km-hok 209-540 is tussen 1993 en 2007 redelijk onderzocht op libellen. Hierbij werd één soort van de Nederlandse Rode Lijst aangetroffen (gegevens Het Natuurloket). Gezien de ligging en de huidige inrichting van het plangebied is het uit te sluiten dat het terrein van belang is voor beschermde soorten libellen.

Dagvlinders

Het veldwerk werd uitgevoerd in een periode die ongeschikt is voor het inventariseren van dagvlinders. Er werden dan ook geen dagvlinders waargenomen. Het km-hok 209-540 is tussen 1998 en 2008 goed onderzocht op dagvlinders. Hierbij werden geen beschermde soorten waargenomen (gegevens Het Natuurloket). Gezien de ligging en de huidige inrichting van het plangebied is het uit te sluiten dat het terrein van belang is voor beschermde soorten dagvlinders.

Amfibieën

Tijdens het veldwerk werden in het plangebied geen amfibieën waargenomen. Km-hok 209-540 is tussen 1992 en 2007 goed onderzocht op amfibieën. Hierbij werden vier lichtbeschermde soorten aangetroffen (tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet). Ook werden twee strengbeschermde soorten van tabel 2/3 waargenomen. (gegevens Het Natuurloket). Het is niet uit te sluiten dat enkele algemene amfibieënsoorten zich in het plangebied ophouden, maar strengbeschermde soorten worden niet verwacht.

Vogels

Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied 11 algemene vogelsoorten aangetroffen (zie Bijlage I). Alle waargenomen vogelsoorten worden beschermd onder de Flora- en faunawet, zoals bijna alle in Nederland voorkomende vogelsoorten. Het km-hok 209-540 is tussen 1996 en 2007 slecht onderzocht op broedvogels. Hierbij is 1 soort aangetroffen die wordt beschermd onder de Flora- en faunawet. Watervogels zijn in het betreffende km-hok tussen 1996 en 2007 redelijk onderzocht. Hierbij werden geen beschermde soorten waargenomen (gegevens Het Natuurloket).

Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn sporen van drie zoogdiersoorten aangetroffen, de Bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), het Konijn en de Mol (*Talpa europaea*). Het betreft hier lichtbeschermde soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Het km-hok 209-540 is tussen 1997 en 2007 matig onderzocht op zoogdieren. Hierbij werden geen beschermde soorten of soorten van de Nederlandse Rode Lijst waargenomen (gegevens Het Natuurloket).

Overige soortgroepen

Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat de huidige inrichting van het plangebied geen kansen biedt aan overige beschermde soorten. Er zijn ook geen aanwijzingen uit het verleden dat er strengbeschermde soorten zijn waargenomen (gegevens Het Natuurloket).

3.4 Gebiedspotenties

De belangrijkste potentie van het gebied ligt in de aanwezige struwelen. Deze bieden voor veel vogelsoorten goede broedmogelijkheden. Ook voor andere soortgroepen, zoals kleine zoogdieren en amfibieën zoals de Bruine kikker (*Rana temporaria*) zijn juist hier goede schuilplaatsen te vinden.

Een meer kleinschalige inrichting, waarbij de hoeveelheid open landschap wordt teruggebracht door de aanplant van struwelen zou bovengenoemde soortgroepen nog meer mogelijkheden bieden dan nu aanwezig zijn. Een dergelijke opzet is binnen de camping welke zal worden gerealiseerd goed te integreren.

Buiten het aanbrengen van deze kleinschaligheid zal de natuurwaarde uitsluitend toenemen, wanneer een volledig ander beheer zal worden toegepast.

4 Volledigheid

Het uitgevoerde onderzoek betreft een quickscan. Binnen de beperkte tijd van het veldonderzoek is nooit met zekerheid vast te stellen dat alle aanwezige soorten zijn waargenomen. Op grond van de vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket en het veldbezoek in november 2008, denken wij echter dat de kans op het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied goed kon worden ingeschat.

5 Conclusies

5.1 Gevolgen van de ingreep en mitigerende maatregelen

Het plangebied is van weinig belang voor beschermde soorten. De enige beschermde soorten die in het gebied zijn aangetroffen buiten de beschermde vogels, zijn de Bosmuis, het Konijn en de Mol. Deze zoogdieren zijn lichtbeschermde soorten van tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Voor soorten van dit beschermingsregime wordt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet verleend bij, onder andere, ruimtelijke ontwikkelingen.

Negatieve effecten van de ingreep op de aangetroffen beschermde vogelsoorten, in de vorm van verstoring en vernietiging van enkele nesten worden alleen verwacht wanneer de eventuele kap van de aanwezige struwelen en houtwallen plaatsvindt gedurende de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vast begrensde broedperiode gehanteerd. Indien een broedgeval zich voordoet wordt dit gekwalificeerd als broedperiode, ongeacht de datum. Aanbevolen wordt de opgaande vegetatie te inspecteren op broedgevallen vlak voor aanvang van de werkzaamheden.

Uiteraard geldt voor alle soorten binnen het plangebied de algemene zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet), die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. Dit houdt in dat bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden deze de gelegenheid dienen te krijgen om te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

5.2 Eindconclusie

Er bestaat geen noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet. Wel blijft voor alle soorten de algemene zorgplicht gelden. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze daarom de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

Er bevinden zich in de directe omgeving van het plangebied geen Speciale Beschermingszones in het kader van de EU-Habitatrichtlijn of de EU-Vogelrichtlijn waarop de ingreep een negatief effect zal sorteren.

6 Literatuur

- Anonymus. 1979. Richtlijn 70/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 103 van 25/04/1979: 1-18.
- Anonymus. 1992. Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. *Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen* Nr. L 206 van 22/07/1992: 7-50.
- Anonymus. 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten- en diersoorten (Flora- en faunawet). *Staatsblad* 402: 1-37.
- Anonymus. 2000. Besluit van 28 november 2000, houdende aanwijzing van dier- en plantensoorten ingevolge de Flora- en faunawet (Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet). *Staatsblad* 523: 1-11.
- Google earth: www.googleearth.com.
- LNV. 2004. *Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van ..., TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.*
- LNV. 2005. *Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.* Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. *Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Eindconcept.* Dienst Landelijk Gebied. 91 pp.

Bijlage I Waargenomen soorten in het plangebied en hun beschermingsstatus

Alle vermelde soorten zijn waargenomen tijdens het veldbezoek op 6 november 2008. FF: nummer = nummer van de tabel uit AMvB artikel 75 Flora- en faunawet waarin een onder deze wet beschermde soort is opgenomen, vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en zijn aangegeven met +; HR: + = soort is beschermd onder bijlage II of IV van de EU-Habitatrichtlijn; VR: + = soort is beschermd onder de EU-vogelrichtlijn; RL: nummer = status van soort met vermelding op de Nederlandse Rode lijst; 0 = uitgestorven op wereldschaal, 1 = in het wild uitgestorven op wereldschaal, 2 = verdwenen uit Nederland, 3 = in het wild verdwenen uit Nederland, 4 = ernstig bedreigd, 5 = bedreigd, 6 = kwetsbaar, 7 = gevoelig (LNV 2004).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	FF	HR	VR	RL
Vaatplanten					
Akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	-	-	-	-
Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>	-	-	-	-
Akkerviooltje	<i>Viola arvensis</i>	-	-	-	-
Basterdwederik	<i>Epilobium sp.</i>	-	-	-	-
Beuk	<i>Fagus sylvatica</i>	-	-	-	-
Boerenwormkruid	<i>Tanacetum vulgare</i>	-	-	-	-
Boswilg	<i>Salix caprea</i>	-	-	-	-
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	-	-	-	-
Echte kamille	<i>Matricaria chamomilla</i>	-	-	-	-
Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>	-	-	-	-
Gele dovenetel	<i>Lamium galeobdolon s. str.</i>	-	-	-	-
Gestreepte wilbol	<i>Holcus lanatus</i>	-	-	-	-
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	-	-	-	-
Gewone hennepnetel	<i>Galeopsis tetrahit</i>	-	-	-	-
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum ssp vulgare</i>	-	-	-	-
Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>	-	-	-	-
Gewoon speenkruid	<i>Ranunculus ficaria ssp bulbifer</i>	-	-	-	-
Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>	-	-	-	-
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>	-	-	-	-
Grote weegbree	<i>Plantago major ssp major</i>	-	-	-	-
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	-	-	-	-
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	-	-	-	-
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	-	-	-	-
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>	-	-	-	-
Japanse duizendknoop	<i>Fallopia japonica</i>	-	-	-	-
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>	-	-	-	-
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	-	-	-	-
Levensboom	<i>Thuja sp.</i>	-	-	-	-
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	-	-	-	-
Melkdistel	<i>Sonchus sp.</i>	-	-	-	-
Oranje havikskruid	<i>Hieracium aurantiacum</i>	-	-	-	-
Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>	-	-	-	-
Perzikkruid	<i>Persicaria maculosa</i>	-	-	-	-
Pitrus	<i>Juncus effusus</i>	-	-	-	-
Ratelpopulier	<i>Populus tremula</i>	-	-	-	-
Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	-	-	-	-
Riet	<i>Phragmites australis</i>	-	-	-	-
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	-	-	-	-
Scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>	-	-	-	-
Speerdistel	<i>Cirsium vulgare</i>	-	-	-	-
Sporkehout	<i>Rhamnus frangula</i>	-	-	-	-
Wilde kamperfoelie	<i>Lonicera periclymenum</i>	-	-	-	-
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	-	-	-	-
Zachte ooievaarsbek	<i>Geranium molle</i>	-	-	-	-

Zevenblad	<i>Aegopodium podagraria</i>	-	-	-	-
Zomereik	<i>Quercus robur</i>	-	-	-	-
Vogels					
Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>	+	-	-	-
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	+	-	-	-
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	+	-	-	-
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	+	-	-	-
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	+	-	-	-
Koolmees	<i>Parus major</i>	+	-	-	-
Kraai	<i>Corvus corone</i>	+	-	-	-
Merel	<i>Turdus merula</i>	+	-	-	-
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	+	-	-	-
Staarlmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	+	-	-	-
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	+	-	-	-
Zoogdieren					
Mol	<i>Talpa europaea</i>	1	-	-	-
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	1	-	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	1	-	-	-

